

TRANSATLANTICKÉ VZTAHY: USA A KANADA

EU, USA a Kanada vyznávají společné hodnoty demokracie, lidských práv a hospodářské a politické svobody a mají společné zájmy v oblasti zahraniční politiky a bezpečnosti. V roce 2017 vstoupila prozatímně v platnost komplexní dohoda o hospodářské a obchodní spolupráci mezi EU a Kanadou a dohoda o strategickém partnerství. Jednání o transatlantickém obchodním a investičním partnerství mezi EU a USA byla v roce 2017 zastavena. Dne 15. dubna 2019 přijala Rada směrnice pro jednání o odstranění průmyslových cel.

VZTAHY MEZI EU A USA V OBLASTI ZAHRANIČNÍ POLITIKY

I když EU a USA nehovoří jedním hlasem v určitých záležitostech zahraniční politiky, jsou přesto jeden pro druhého nejvýznamnějšími a nejspolehlivějšími spojenci. Jejich vazby v oblasti zahraniční politiky přetrvaly po mnoho desetiletí navzdory změnám, k nimž na obou stranách došlo v politickém a geostrategickém uspořádání. Oba partneři během let úzce spolupracovali, navzájem konzultovali své mezinárodní priority a často se snažili společně prosazovat shodné zájmy na mnohostranných fórech.

Po prezidentských volbách, které v USA proběhly dne 8. listopadu 2016, se však vynořila řada otázek a pochybností ohledně zahraničněpolitických vztahů mezi EU a USA. EU a USA stále spolupracují v řadě oblastí a v různých zeměpisných kontextech. Nicméně po nástupu Donalda Trumpa do prezidentského úřadu došlo ke změně přístupu USA k EU a transatlantickému spolenectví.

Tento posun lze pozorovat na značně se rozcházejících názorech USA a EU v klíčových otázkách (jako je změna klimatu, multilateralismus a falešné zprávy) a na nedávných rozhodnutích vlády USA odstoupit od společného komplexního akčního plánu, blokovat jmenování soudců odvolacího orgánu WTO a uvalit cla na dovoz oceli a hliníku, která se dotknou EU.

Navzdory těmto změnám ve vztazích s EU, zůstávají USA spolehlivým partnerem řady členských států EU v otázkách bezpečnosti, což ukázala spolupráce mezi spojenci v Organizaci Severoatlantické smlouvy (NATO). Prezident Trump se výrazně soustřeďuje na rozpočet NATO a požaduje, aby všichni spojenci splnili svůj závazek věnovat alianci 2 % svého HDP.

POLITICKÉ VZTAHY MEZI EU A USA V RÁMCI TRANSATLANTICKÉHO LEGISLATIVNÍHO DIALOGU

Vztahy mezi Parlamentem a Kongresem USA byly navázány v roce 1972. V roce 1999 byly jejich vztahy posíleny a institucionalizovány vytvořením transatlantického legislativního dialogu. Tento dialog svádí dohromady poslance Evropského parlamentu a členy Sněmovny reprezentantů USA, kteří se scházejí dvakrát do roka na meziparlamentních setkáních pořádaných střídavě v USA a v Evropě. 83. meziparlamentní setkání se uskutečnilo v únoru 2019 ve Washingtonu, DC. Na konci setkání bylo dohodnuto [společné prohlášení](#), v němž bylo zdůrazněno odhodlání obou stran posílit spolupráci v oblasti společných výzev. Zákonnodárci, kteří se účastní těchto setkání konaných dvakrát ročně, si vyměňují názory na politické otázky společného zájmu. Ačkoli je smýšlení transatlantických partnerů v mnoha oblastech podobné, výměny názorů mezi zákonodárci odhalily také rozdílné pohledy na klíčové politické záležitosti. Význam transatlantického politického dialogu by neměl být podceňován, zvláště vzhledem k pravomocem Kongresu USA, k nimž například patří schvalování zásahů USA v celosvětových krizích a formování účasti USA v institucích globální správy.

Hospodářské vztahy EU a USA

Do roku 2017 dominovala obchodním vztahům EU a USA jednání o transatlantickém obchodním a investičním partnerství (TTIP). Vláda prezidenta Trumpa zaujala ve srovnání s předchozími vládami k obchodním vztahům EU a USA zcela odlišný postoj. USA začaly v první řadě sledovat své národní zájmy a pokoušejí se vyrovnat obchodní deficit s jinými zeměmi, přičemž na své partnery vyvíjejí nátlak ukládáním vysokých cel na určité produkty, které mají ochránit jejich průmysl a získat větší přístup na trh v partnerských zemích. Dne 1. června 2018 uvalila vláda USA cla na ocel a hliník z EU a pohrozila uvalením celních sazeb na automobily. USA se současně odvracejí od mnohostranného přístupu ve strukturách WTO. Jejich nová politika zatížila obchodní vztahy s EU a dalšími zeměmi. EU ve WTO předložila stížnost ve věci cel na ocel a hliník a na oplátku uvalila cla na americké produkty, aby vyrovnala celkovou obchodní bilanci s USA. Dne 28. března 2019 vydal odvolací orgán WTO rozhodnutí ve věci společnosti Boeing, v němž potvrdil dlouhodobý postoj EU, že USA nepřijaly žádná opatření k zajištění souladu s pravidly WTO, pokud jde o podporu společnosti. Dne 8. dubna 2019 Trumpova administrativa zesílila tlak na Evropskou unii, aby ukončila činnost, kterou označila za „škodlivé dotace“ pro výrobce letadel Airbus. Zveřejnila seznam evropského zboží v hodnotě 11 miliard USD, na které by se v tomto vleklém sporu mohla začít uplatňovat represivní cla, čímž by vznikla negativní spirála, která by ohrozila možnou dvoustrannou dohodu mezi EU a USA o vzájemném snižování celních sazeb. Pokud jde o EU, dne 15. dubna 2019 dosáhla Rada „principiální dohody“ o směrnicích pro jednání, která Komisi zmocní k zahájení jednání o clech s USA. Na dílčím zasedání v březnu 2019 Parlament nepřijal usnesení na podporu zahájení obchodních jednání.

Ekonomiky EU a USA společně vytvářejí, navzdory různým proklamacím, téměř 50 % celosvětového hrubého domácího produktu (HDP) a připadá na ně jedna

třetina celosvětového obchodu. V roce 2017 si EU udržela své postavení největšího obchodního partnera USA před Čínou a Kanadou, která je partnerem USA v rámci Dohody o severoamerické zóně volného obchodu (NAFTA).

USA byly v roce 2018 hlavní vývozní destinací EU, do níž plyne 20,8 % celkového vývozu zboží z EU (v porovnání s 10,7 % v případě Číny). Mezi partnery dovážejícími zboží do EU se USA umístily na druhém místě a dodaly 13,5 % veškerého zboží dovezeného do EU. V tomto ohledu tak USA zaostaly za Čínou, která se na celkovém dovozu do EU podílela 19,9 %, ale předstihly Rusko a Švýcarsko, které se na něm podílely 8,5 %, resp. 5,5 %.

Obchod mezi EU a USA se zbožím v období 2016–2018 (v miliardách EUR)

Rok	Dovoz zboží z USA do EU	Vývoz zboží z EU do USA	Bilance EU (zboží)
2016	248,8	363,7	+ 114,9
2017	256,6	376,2	+ 119,6
2018	267,3	406,4	+ 139,1

Zdroj: Evropská komise, generální ředitelství pro obchod

Vývoz služeb z EU do USA se mezi lety 2015 a 2017 zvýšil, stejně jako dovoz služeb opačným směrem. V roce 2016 však vývoz služeb z EU poklesl, takže USA vytvořily v této oblasti obchodní přebytek ve výši 2,8 miliardy EUR, zatímco pokles vývozu služeb z USA v roce 2017 vedl k přebytku obchodu EU s USA ve výši 12,5 miliardy EUR.

Obchod mezi EU a USA se službami v období 2015–2017 (v miliardách EUR)

Rok	Dovoz služeb z USA do EU	Vývoz služeb z EU do USA	Bilance EU (služby)
2015	215,1	227,7	+ 12,6
2016	229,1	226,3	- 2,8
2017	223,7	236,2	+ 12,5

Zdroj: Evropská komise, generální ředitelství pro obchod

EU a USA jsou největšími vzájemnými investory, ale v letech 2016 a 2017 se v této oblasti vyskytly určité nedostatky. V obou letech byly americké investiční toky do EU negativní s odpovídajícím poklesem přílivu investic do EU, zatímco toky EU směřující do USA v roce 2017 po mírném poklesu v roce 2016 vzrostly. Posílila se tak pozitivní bilance EU, která v roce 2017 dosáhla 385,3 miliardy EUR. Lze tvrdit, že dvoustranné přímé investice – které jsou ze své podstaty dlouhodobým závazkem – jsou hybnou silou transatlantických obchodních vztahů. To ještě zdůrazňuje skutečnost, že obchod mezi mateřskými společnostmi a jejich pobočkami v EU a USA činí více než třetinu veškerého transatlantického obchodu. Podle odhadů poskytují společnosti EU a USA, které působí na území svého partnera, pracovní místa pro více než 14 milionů lidí.

Stav dvoustranných investic EU-USA (v miliardách EUR)

Rok	Přímé zahraniční investice USA v EU	Přímé zahraniční investice EU v USA	Bilance
-----	-------------------------------------	-------------------------------------	---------

2017	2 183,9	2 569,2	+ 385,3
-------------	---------	---------	---------

Zdroj: Evropská komise, generální ředitelství pro obchod

POLITICKÝ DIALOG MEZI EU A KANADOU

Kanada je jedním z nejstarších a nejbližších partnerů Evropské unie. Dvoustranné vztahy byly zahájeny v 50. letech 20. století na čistě ekonomickém základě a v průběhu let se vyvinuly v úzké strategické partnerství. EU a Kanada úzce spolupracují na celosvětových výzvách, jako je životní prostředí, změna klimatu, energetická bezpečnost a regionální stabilita. Kanada pravidelně přispívá k misím EU v rámci SBOP (jako jsou policejní mise EU v Afghánistánu a na palestinských územích) a také se účastní [volebních pozorovatelských misí EU](#).

V roce 1976 byla uzavřena rámcová dohoda o obchodní a hospodářské spolupráci mezi EU a Kanadou a byla první formální dohodou svého druhu, kterou tehdejší Evropská společenství uzavřela s průmyslově vyspělou zemí. Následovalo prohlášení o transatlantických vztazích přijaté v roce 1990, které rozšířilo kontakty a stanovilo pravidelná setkání na vrcholné a ministerské úrovni.

V letech 2013 a 2014 probíhala jednání o posílení vztahů EU a Kanady prostřednictvím [komplexní dohody o hospodářské a obchodní spolupráci](#) (CETA) a [dohody o strategickém partnerství](#) (SPA).

Dohoda o strategickém partnerství je politickou dohodou, jejímž cílem je posílit dvoustrannou spolupráci v řadě oblastí zahraniční politiky i jiných oblastí, mezi něž patří mezinárodní mír a bezpečnost, boj proti terorismu, řešení krizí, námořní bezpečnost, globální správa a řízení, energetika, doprava, výzkum a vývoj, zdravotnictví, životní prostředí a změna klimatu. Kanada a EU podepsaly tuto dohodu dne 30. října 2016 na své vrcholné schůzce a Parlament ji podpořil v únoru 2017. Mnoho bodů dohody je již prozatímně v platnosti od 1. dubna 2017 a nyní dohoda prochází příslušnými parlamentními ratifikačními postupy, aby mohla vstoupit plně v platnost.

Kromě dialogu mezi výkonnou sférou EU a Kanady se pravidelně setkávají poslanci Evropského parlamentu se svými kanadskými protějšky. Každoročně se konají meziparlamentní setkání, jež doplňují další meziparlamentní výměny názorů v pracovních skupinách a na úrovni delegací. Tato setkání umožňují diskuse o probíhajících jednáních i o kontroverzních tématech, jako je dopad těžby dehtových písků a břidlicového plynu na životní prostředí, politiky rybolovu, otázky dobrých životních podmínek zvířat (včetně lovu tuleňů). Delegace Parlamentu pro vztahy s Kanadou se pravidelně schází v průběhu roku, aby připravila meziparlamentní setkání. 40. meziparlamentní setkání se uskutečnilo v březnu 2019 ve Štrasburku.

HOSPODÁŘSKÉ VZTAHY MEZI EU A KANADOU

Komplexní dohoda o hospodářské a obchodní spolupráci (CETA) je výsledkem pozitivního vývoje obchodních vztahů EU a Kanady v uplynulých deseti letech. Jednání mezi EU a Kanadou o CETA byla zahájena v roce 2009 a uzavřena v roce 2014. Text dohody obě země podepsaly na vrcholné schůzce dne 30. října 2016 a Parlament udělil svůj souhlas dne 15. února 2017. Nyní bude muset být dohoda ratifikována

členskými státy v souladu s jejich ústavními ustanoveními. Dne 21. září 2017 začaly být prozatímně uplatňovány ty části dohody, které spadají do pravomocí EU.

CETA je první komplexní dohodou EU o hospodářské spolupráci s vysoce rozvinutou zemí. EU a Kanada vzájemně otevřely své trhy se zbožím, službami a investicemi, včetně veřejných zakázek. Během prvního roku provádění se vývoz do Kanady zvýšil celkově o 7 %, přičemž vyšší nárůst byl zaznamenán u strojů, farmaceutických výrobků a zemědělských produktů.

CETA je také první dvoustrannou dohodou EU o hospodářské spolupráci, která zahrnuje zvláštní systém soudů pro investice pro řešení investičních sporů mezi investory a státem. Vzhledem k inovativní povaze tohoto systému soudů a ke skutečnosti, že v řadě zemí o něm stále probíhá veřejná diskuse, nebude tento systém soudů součástí prozatímního uplatňování dohody. CETA navíc obsahuje jasné prohlášení o právu vlád přijímat ve veřejném zájmu předpisy týkající se veřejného zdraví, bezpečnosti, životního prostředí, morálky, sociální ochrany a ochrany spotřebitelů.

Kanadu i EU zasáhla nová cla, která USA uvalily na dovoz oceli a hliníku, a jak Kanada, tak EU se shodují na tom, že tato cla nejsou opodstatněná z hospodářského hlediska ani slučitelná s pravidly WTO. Toto opatření USA vedlo k tomu, že EU a Kanada spolu s dalšími obhájci obchodního systému založeného na pravidlech posílily dialog o obchodních otázkách.

V roce 2018 byla EU po USA druhým největším obchodním partnerem Kanady se 7,6 % celkového objemu kanadského vývozu a dovozu zboží. V roce 2018 vyvezla EU do Kanady zboží v hodnotě 41,4 miliardy EUR a dovezla kanadské zboží v hodnotě 31 miliardy EUR. Kanada se v roce 2018 stala desátým největším mezinárodním obchodním partnerem EU. Mezi hlavní druhy zboží, se kterými tyto dva partneři obchodují, patří strojní a dopravní zařízení a chemické látky.

Obchod mezi EU a Kanadou se zbožím v období 2016–2018 (v miliardách EUR)

Rok	Dovoz zboží z Kanady do EU	Vývoz zboží z EU do Kanady	Bilance EU (zboží)
2016	29,0	35,2	+ 6,2
2017	31,5	37,7	+ 6,2
2018	31,0	41,4	+ 10,4

Zdroj: Evropská komise, generální ředitelství pro obchod

Důležitou součástí obchodních vztahů mezi EU a Kanadou je i obchod se službami. V roce 2017 se hodnota vývozu služeb z EU do Kanady ve srovnání s rokem 2014 zvýšila na 21,7 miliardy EUR a hodnota dovozu služeb z Kanady do EU na 13,2 miliardy EUR. Mezi služby, se kterými EU a Kanada často obchodují, patří doprava, cestování, pojištění a komunikace.

Obchod mezi EU a Kanadou se službami v období 2015–2017 (v miliardách EUR)

Rok	Dovoz služeb z Kanady do EU	Vývoz služeb z EU do Kanady	Bilance EU (služby)
-----	-----------------------------	-----------------------------	---------------------

2015	12,6	19,4	+ 6,8
2016	12,1	20,2	+ 8,1
2017	13,2	21,7	+ 8,5

Zdroj: Evropská komise, generální ředitelství pro obchod

Pokud jde o přímé zahraniční investice, EU investuje v Kanadě více než Kanada v EU. V roce 2017 dosáhla úroveň přímých zahraničních investic EU v Kanadě 304,8 miliardy EUR. Úroveň kanadských investic v EU měla hodnotu 293,0 miliardy EUR.

Stav dvoustranných investic EU-Kanada (v miliardách EUR)

Rok	Přímé zahraniční investice Kanady v EU	Přímé zahraniční investice EU v Kanadě	Bilance
2017	293,0	304,8	+ 11,8

Zdroj: Evropská komise, generální ředitelství pro obchod

Tuula Turunen / Wolfgang Igler
04/2019

